

ضوابط اجرایی و مقررات اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش (موضوع بند ۷ ماده ۲۰ قانون)

فصل اول - کلیات

ماده ۱:

کلیه اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش باید طبق اصول متری (SI) تهیه شود. تعاریف، مضارب و کسور یکاهای اندازه‌گیری سیستم بین‌المللی یکاها (SI) در استاندارد ملی شماره ۷۴۶ تحت عنوان دستگاه رسمی یکاهای اندازه‌گیری کشور ایران مندرج است. بکار بردن اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش مغایر با اصول مزبور غیر قانونی می‌باشد.

ماده ۲:

وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و خصوصی و کلیه مبادله‌کنندگان کالا و عرضه‌کنندگان خدمات مکلفند در قراردادهای معاملات، تبلیغات، انتشارات و کلیه اعمال حقوقی و تجاری و صورت حساب‌های تحویل و تحول کالا، برچسب‌ها و سایر اسناد و مدارک مربوط منحصراً یکاهای رسمی را به کار برند.

ماده ۳:

کلیه اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش مشمول استاندارد اجباری که در داد و ستد و ارائه خدمات عمومی بکار می‌رود باید دارای علامت مخصوص اوزان و مقیاس‌ها باشد.

ماده ۴:

نقش علامت استاندارد بر روی اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش نشانه انطباق ویژگیهای فرآورده با استاندارد ملی مربوطه است و دارا بودن علامت مخصوص اوزان و مقیاس‌ها نشانه تأیید صحت و دقت اوزان و وسایل سنجش در محدوده تعیین شده در استانداردهای ملی مربوطه می‌باشد.

■ فصل دوم - تهیه اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش مورد استفاده در داد و ستد عمومی ماده ۵:

به موجب بند یک از ماده ۳ و با توجه به ماده ۸ از قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران که از این پس در این تصویب‌نامه مؤسسه نامیده می‌شود، تنها مرجع رسمی تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش در کشور می‌باشد.

ماده ۶:

اشخاص حقیقی و حقوقی باید با اخذ پروانه کاربرد علامت استاندارد از مؤسسه اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش را مطابق با استانداردهای ملی مربوط تهیه نمایند.

ماده ۷:

کلیه سازندگان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش بایستی نمونه فرآورده‌های خود را که طبق استاندارد ملی مربوطه تهیه کرده‌اند به مؤسسه ارائه نمایند تا مورد آزمایش و بررسی قرار گیرد و در صورت تطبیق مشخصات آنها با استاندارد ملی مربوط پروانه استفاده از علامت استاندارد صادر می‌گردد.

ماده ۸:

سازندگان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش بایستی هر یک دارای علامت ثبت شده مخصوص به خود بوده و آن را روی کلیه فرآورده‌های خود نقش نمایند.

ماده ۹:

واردات اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش موکول به تطبیق مشخصات آنها با استاندارد ملی مربوط به تشخیص مؤسسه و کسب مجوزهای لازم در این زمینه از مؤسسه و سایر مراجع ذیربط حسب ضوابط و مقررات مربوط خواهد بود.

ماده ۱۰:

اشخاص حقیقی و حقوقی که مایلند به امر تعمیر، تنظیم و یا نصب باسکولهای ثابت همکف و سایر وسایل سنجش بپردازند، قبلاً باید مجوز لازم را از مؤسسه کسب نمایند و پس از انجام هرگونه تعمیر، تنظیم و یا نصب مکلفند مؤسسه را جهت بازدید و آزمایش و علامت‌گذاری آن مطلع نموده و هزینه‌های مربوط را براساس تعرفه‌های مصوب پرداخت نمایند.

■ فصل سوم - نمونه‌های قانونی (برسنج‌ها) و محل نگهداری آنها

ماده ۱۱:

نمونه‌های قانونی، عبارت از وزنه و هر وسیله سنجش رسمی است که برای مقایسه، تنظیم و تصحیح سایر وسایل سنجش بکار برده می‌شود و شامل برسنج‌های ملی یا اولیه، برسنج‌های مرجع یا ثانویه و برسنج‌های کار می‌باشد.

تبصره ۱:

مؤسسه برسنج‌های ملی یا اولیه را در آزمایشگاه‌های اندازه‌شناسی خود نگهداری می‌کند که به موجب تبصره ۴ از ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه، این آزمایشگاه‌ها به عنوان آزمایشگاه‌های مرجع در کشور شناخته می‌شود.

تبصره ۲:

برسنج‌های مرجع دیگر سازمان‌ها برحسب درخواست آنها در آزمایشگاه‌های اندازه‌شناسی مؤسسه کنترل و کالیبره خواهد شد.

■ فصل چهارم - آزمایش اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش

الف: آزمایش اولیه

ماده ۱۲:

کلیه اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش نو و تعمیر شده مشمول مقررات استاندارد اجباری، پس از آزمایش اولیه و علامت‌گذاری توسط مؤسسه و یا آزمایشگاه‌های تأیید شده از طرف مؤسسه می‌تواند در معرض فروش و نمایش واقع شده و یا مورد استفاده قرار گیرد.

ماده ۱۳:

آزمایش اولیه و علامت‌گذاری اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش ساخت داخل کشور و یا وارداتی، بسته به مورد می‌تواند در آزمایشگاه‌های مؤسسه یا در کارگاه‌های سازندگان و یا در محل نصب آنها انجام شود.

تبصره:

در صورتی که بنا به تقاضای سازنده و یا واردکننده و یا با توجه به نوع وسیله سنجش، آزمایش اولیه در خارج از آزمایشگاه‌های مؤسسه انجام شود. علاوه بر هزینه آزمایش،

پرداخت هزینه سفر و فوق‌العاده روزانه کارشناسان اعزامی نیز براساس آیین‌نامه‌های مربوطه به عهده متقاضی خواهد بود.

ب: آزمایش دوره‌ای

ماده ۱۴:

کلیه اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش مشمول استاندارد اجباری در سراسر کشور که در دستگاه‌های دولتی و یا غیر دولتی و کارخانجات و سایر مراکز تجاری مورد استفاده عامه قرار می‌گیرد، با استثنای آنهایی که برای فروش عرضه شده و یا برای مصارف شخصی بکار می‌رود، بایستی در فواصل زمانی معینی مورد آزمایش و یا کالیبره کردن واقع شوند که این آزمایش «آزمایش دوره‌ای» نامیده می‌شود.

تبصره:

آزمایش و یا کالیبره کردن دوره‌ای مربوط به اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش براساس روش‌های مندرج در استانداردهای ملی مربوط انجام می‌شود.

ماده ۱۵:

آزمایش دوره‌ای در هر سال یک بار در سراسر کشور انجام می‌گیرد ولی در بعضی از موارد نسبت به وضعیت وسایل سنجش ممکن است در هر دو سال یک بار و یا با فاصله زمانی بیشتری طبق نظر مؤسسه استاندارد انجام گیرد.

تبصره:

آزمایش دوره‌ای اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش در برخی از موارد خاص و با توجه به نوع وسیله سنجش ممکن است در فواصل زمانی کمتر از یک سال نیز به طور متناوب انجام شود.

ماده ۱۶:

مؤسسه استاندارد باید تاریخ اجرای آزمایش دوره‌ای را در هر محل قبلاً به طریق مقتضی با اطلاع عامه رسانیده و برای تسهیل در کار با سازمان‌های ذیربط در هر محل هماهنگی‌های لازم را به عمل آورد.

ماده ۱۷:

آزمایشگاه‌هایی که تأییدیه لازم را از مؤسسه دریافت کرده باشند می‌توانند در زمینه کالیبره کردن وسایل سنجش، کنترل کیفیت و علامت‌گذاری اوزان و مقیاس‌ها در محدوده فعالیت‌های تعیین شده و دقت‌های ذکر شده در پروانه تأییدیه آزمایشگاه اقدام نمایند.

ماده ۱۸:

هزینه کارمزد خدماتی مؤسسه و حق آزمایش اولیه طبق تعرفه‌های مصوب از تولیدکنندگان و واردکنندگان و دارندگان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش دریافت می‌شود.

ماده ۱۹:

در آزمایش دوره‌ای، اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش که فاقد علامت آزمایش اولیه باشند غیر قانونی محسوب شده و به نفع مؤسسه ضبط می‌گردد. در مورد اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش که دارای علامت آزمایش اولیه باشند ولی دقت و صحت کار آنها با استانداردهای ملی مربوطه مطابقت نداشته و قابل اصلاح نیز نباشند، اینگونه وسایل نیز به نفع مؤسسه استاندارد ضبط می‌گردد. در صورتی که این وسایل قابل اصلاح باشند، مهلت لازم به دارندگان اینگونه وسایل داده می‌شود تا نسبت به تعمیر و تنظیم و کالیبره کردن آنها اقدام و برای آزمایش مجدد به مؤسسه ارائه نمایند، بدیهی است پس از انقضای مهلت مقرر و عدم اصلاح آنها، اینگونه وسایل غیر قانونی تلقی شده و مطابق مقررات با آنها عمل خواهد شد.

■ فصل پنجم - علامت گذاری

ماده ۲۰:

کلیه اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش که در آزمایش اولیه و یا دوره‌ای با استانداردهای ملی مربوطه مطابقت داشته باشد و صحت کار آنها مورد تصدیق واقع شود، بایستی با علامت مخصوص اوزان و مقیاس‌ها پلمپ شده و یا انگ زده شود.

ماده ۲۱:

هزینه آزمایش و علامت گذاری اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش اعم از آزمایش اولیه و یا دوره‌ای براساس تعرفه مصوب از صاحبان آنها دریافت خواهد شد.

■ فصل ششم - وظایف دارندگان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش

ماده ۲۲:

دارندگان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش مشمول مقررات استانداردهای اجباری اجازه

ندارند از اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش فاقد علامت آزمایش اولیه و یا دوره‌ای در داد و ستد و ارائه خدمات عمومی استفاده نمایند. در صورت مشاهده با متخلفین برابر ماده ۱۰ از قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه برخورد خواهد شد.

ماده ۲۳:

کلیه دارندگان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش موظفند اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش خود را مطابق با نوع کار و فعالیت خود و با دقت‌های مورد نیاز برای آن کار تهیه نموده و آنها را طبق اصول فنی مربوطه به کار برند.

ماده ۲۴:

دارندگان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش در موقع مراجعه بازرسان جهت انجام عملیات بازرسی و آزمایش‌های اولیه و یا دوره‌ای، بایستی هرگونه همکاری لازم را با آنها به عمل آورند. در غیر این صورت برابر ماده ۱۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه با آنها برخورد خواهد شد.

■ فصل هفتم - بازرسی و تنظیم صورتمجلس

ماده ۲۵:

بازرسان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش بایستی دارای کارت بازرسی و یا معرفی‌نامه از طرف مؤسسه باشند و هنگام بازرسی آن را ارائه دهند. تبصره:

بازرسان اوزان و مقیاس‌ها می‌توانند در صورت لزوم از همکاری مأمورین انتظامی در کلیه مراحل استفاده نمایند.

ماده ۲۶:

در موقعی که بازرسان اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش مواردی را برخلاف قوانین و مقررات این آئین‌نامه مشاهده کردند بایستی صورت مجلسی را که شامل نام متخلف، موضوع تخلف و مشخصات دیگر باشد با امضای متخلف و در صورت استنکاف او با امضای یکی از مأمورین انتظامی تنظیم و تسلیم مؤسسه نموده و اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش غیر قانونی و یا خارج از استاندارد را جمع‌آوری و توقیف نمایند.

تبصره:

اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجش توقیف شده را می‌توان بلافاصله به مؤسسه حمل و یا آنها را سیم و سرب نموده و تا فراهم آوردن وسایل حمل آنها را در حفاظت صاحبان آنها قرار داد. در مورد اخیر صاحبان وسایل مکلف به حفاظت از کالاهای توقیف شده و سیم و سرب آنها می‌باشند.

ماده ۲۷:

بازرسان مکلفند صورتمجلس تهیه شده را در اولین روز اداری بعد از توقیف به مسئول مستقیم خود تسلیم نمایند و مسئول مربوطه نیز موظف است صورتمجلس تنظیمی را به همراه اظهار نظر فنی دائر بر اینکه وسایل توقیف شده قابل اصلاح می‌باشد یا خیر و یا مورد استفاده دیگری دارد و با در نظر گرفتن سایر جنبه‌های فنی، حداکثر ظرف مدت ده روز از طریق دفتر حقوقی مؤسسه برای رسیدگی به مراجع قضایی صالحه ارسال نمایند.

■ فصل هشتم - متفرقه

ماده ۲۸:

اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجشی که مطابق استانداردهای ملی مربوطه ساخته شده ولی سایر مقررات این آئین‌نامه درباره آنها اجرا نشده باشد (نظیر اوزان و مقیاسها و وسایل سنجشی که فاقد علامت آزمایش اولیه بوده و یا توسط سازندگان غیرمجاز ساخته شده باشد) غیرقانونی نامیده می‌شوند.

ماده ۲۹:

اوزان و مقیاس‌ها و وسایل سنجشی را که مقررات قانونی و آیین‌نامه‌های مربوطه در مورد آنها رعایت شده ولی نسبت به آنها طوری عمل شده باشد که برخی از ویژگیهای آنها با استاندارد ملی مربوطه مغایرت داشته و در نتیجه استفاده حقیقی از آنها میسر نباشد (مثل اینکه وزن و یا اندازه آنها کمتر شده باشد) قلب و تقلبی محسوب می‌شوند.

ماده ۳۰:

این ضوابط اجرایی در ۳۰ ماده و ۷ تبصره در تاریخ ۷۵/۷/۴ به تصویب شورای عالی استاندارد رسید و از تاریخ تصویب لازم الاجرا می‌باشد.